

Notitie

'Inrichting bufferzone voor de Das'

Auteur: M.A. (Martin) Heinen
Project: 10-001
Datum: 22 februari 2011
Status: concept

ecogroen advies bv

Postbus 625, 8000 AP Zwolle

t:038 423 64 64

f:038 423 64 65

info@ecogroen.nl

www.ecogroen.nl

1. Inleiding

Ten zuiden van het geplande bedrijvenpark A1 in Deventer, zijn plannen om een groene bufferzone aan te leggen. Deze bufferzone moet letterlijk een buffer vormen tussen het bedrijvenpark en de bebouwing van Epse. Het gebied wordt als kleinschalig parkachtig landschap ingericht. Het huidige kleinschalige landschap zal worden versterkt. Belangrijk is dat de bufferzone ook dient als compensatiegebied voor natuurwaarden die verloren dreigen te gaan bij de realisatie van het bedrijvenpark. De insteek bij de plannen voor de bufferzone is geweest om deze in te richten volgens Model Kamsalamander. Kernwoorden voor dit model zijn kleinschalige landschapselementen en stilstaande watertjes met diepe en ondiepe plekken op korte afstand van elkaar. Uit diverse onderzoeken blijkt uit laatste onderzoeken dat de strikt beschermde Kamsalamander echter niet in het gebied voorkomt.

2. Das in het plangebied

Het is gebleken dat het plangebied van het bedrijvenpark en de bufferzone gebruikt worden als leefgebied van één Das. Het deel van het geplande bedrijventerrein dient als foerageergebied en in de bufferzone heeft de Das een bijburcht gegraven. Het verlies aan foerageergebied, als gevolg van realisatie van het bedrijventerrein, zal worden gecompenseerd in de bufferzone.

Stichting Das & Boom heeft in 2010 onderzoek gedaan en een voorstel gemaakt voor inrichting van de groene bufferzone als optimaal leefgebied van de Das. Zij ging er van uit dat voor een complete dassenfamilie moest worden gecompenseerd. Tijdens overleg met Dienst Landelijk Gebied op 1 februari jl. is door DLG aangegeven dat de door Das & Boom voorgestelde inrichtingsmaatregelen niet allemaal nodig zijn, omdat maar één Das in het gebied aanwezig is.

Het oorspronkelijke inrichtingsplan voor de bufferzone is op hoofdlijnen vastgelegd en zal als basis dienen voor de compensatie van leefgebied voor één Das. Er is nagegegaan welke concrete inrichtingsmaatregelen nodig zijn voor de Das.

Leefgebied Das

Het voorkeursbiotoop (leefgebied) van Das bestaat uit een kleinschalig landschap waarin struweelhagen, houtsingels en bosjes dekking bieden en geleiding geven en waarin voldoende geschikte voedselgebieden aanwezig zijn in de vorm van bemeste, vochtige graslanden, boomgaarden en akkers. In droge zandige delen worden burchten gegraven.

Natte elementen (zoals poelen) zijn niet perse noodzakelijk maar kunnen, mits gelegen op de juiste plek in het landschap, wel een geschikte leefomgeving bieden voor veel soorten. Het leefgebied van Das, verwoord in Model Das, is behalve voor Das ook functioneel voor allerlei dieren van bossen, bosranden en kleinschalig landschap.

Voedsel

De Das is een alleseter die leeft van zeer gevarieerd, voornamelijk zacht en klein voedsel. Regenwormen vormen een belangrijk deel van het voedsel en komen voor in vochtige, bemeste graslanden. Daarnaast eten ze insecten (kevers en hun larven), slakken, amfibieën (kikkers) en kleine zoogdieren (jonge konijnen, muizen, mollen). De Das eet ook veel plantaardig voedsel, met name (afgevallen) appels, knollen, eikels, bessen, gras, maïs en haver.

3. Nadere uitwerking inrichtingsplan bufferzone voor de Das

Het Inrichtingsplan Bufferzone wordt gekenmerkt door een parkachtige inrichting met bosjes, boomgroepen, bomenrijen en relatief veel waterpartijen in de vorm van poelen.

De nieuwe uitwerking van het inrichtingsvoorstel doet recht aan het oorspronkelijke plan van de bufferzone en de compensatie van leefgebied voor één Das dat verloren dreigt te gaan door de aanleg van het bedrijventerrein. De uitwerking van het inrichtingsvoorstel voor de deelgebieden oost en west is als bijlage toegevoegd.

Evenals in het inrichtingsadvies van Das&Boom zijn kleinschaligheid, beplantingskeuze, grondgebruik de essentiële elementen voor Das. Dit wordt geoptimaliseerd door de volgende maatregelen:

Mate van kleinschaligheid

- De bomen worden geplant volgens het oorspronkelijke plan in de bufferzone, waar mogelijk ook in rijen. Tussen en langs de geplante bomen wordt de vegetatie niet gemaaid (totale breedte ca. 5-10 meter). Deze strook wordt waar nodig ook uitgerasterd, ter voorkoming van eventuele begrazing. Er ontstaat de eerste jaren al een hoge ruigtevegetatie (zoomvegetatie), waar na enkele jaren ook spontaan struiken en (braam)struweel zullen opkomen, de zogenaamde mantelvegetatie. Ter versterking en versnelling van het proces worden tussentijds struiken doorgeplant. Op deze manier wordt een boomgroep redelijk snel omgevormd tot een lijnvormig element met mantel- en zoomvegetatie waar de Das dekking kan zoeken en waarlangs al in de eerste jaren kan worden gefoerageerd (figuur 1);
- Bomen en boomgroepen worden ook met elkaar worden verbonden door het aanleggen van takkenrillen (rijen gestapeld snoeihout figuur 2), boomstobben of laag gestapelde muren. Op deze manier worden ook lijnvormige elementen gecreëerd waarlangs de Das zich kan voortbewegen en foerageren. Na verloop van tijd zullen deze elementen worden overgroeid door kruiden en spontaan gevestigde struiken. Aanplant van bijvoorbeeld Klimop en Hop in en langs takkenrillen levert al na een jaar een dichte begroeiing op die nodig is voor Das;
- Waar mogelijk worden bomen op wallichamen geplant en worden op deze manier opgaande structuren in het landschap verkregen. Indien de wallichamen voldoende breed zijn, zijn zij in principe ook geschikt voor eventuele meerdere dassen om een burcht in te graven;
- Op perceelsranden worden ruigtestroken gecreëerd door een strook langs de perceelsrand niet of slechts eenmaal per jaar te maaien (figuur 3);
- Bestaande en geplande bossen worden zodanig omgevormd dat er een geleidelijke overgang ontstaat naar meer open landschap. De geleidelijke overgang wordt gemaakt door in de bosranden plaatselijk delen open te kappen en door langs de bossen een strook mantel- en zoomvegetatie van struiken en kruiden te ontwikkelen.

Keuze van de beplanting

De beplantingskeuze in het oorspronkelijke plan voor de bufferzone is op een aantal punten niet optimaal voor Das. Er is op veel plaatsen gekozen voor aanplant van linden, eiken, wilgen en elzen. Dergelijke bomen, uitgezonderd Zomereik, geven Das geen voedsel of andere zaken die het leefgebied optimaliseren. Uit de kaart bij het oorspronkelijke plan blijkt niet welke solitaire boomsoorten er worden aangeplant. De aanplant van bomen en struiken zal deels worden gewijzigd in soorten die vrucht- en besdragend zijn. Aan te planten boom- en struiksoorten zijn Appel, Peer, Pruim, Kers, Zomereik, Walnoot, Hondсроos, Meidoorn, Sleedoorn, Vuilboom, Hazelaar en Bottelroos.

Aanwezigheid van fruitboomgaarden is belangrijk voor een optimaal dassengebied. In het plan worden bestaande boomgaarden gehandhaafd en nieuwe boomgaarden aangeplant. Deze boomgaarden worden niet intensief beheerd. De kwaliteit van het fruit is van minder belang. Valfruit blijft grotendeels liggen als voedsel voor Das.

Grondgebruik van het grasland

In het oorspronkelijke plan van de bufferzone is relatief veel grasland aangegeven als bloemrijk grasland. Een kenmerk van bloemrijk grasland is dat het matig tot niet voedselrijk is. Het hoofdvoedsel van Das zijn regenwormen die juist in voedselrijke, enigszins vochtige graslanden voorkomen. Een derde gedeelte van het bloemrijk grasland zal jaarlijks of tweejaarlijks worden bemest met ruwe stalmest. Extensieve beweiding met schapen en runderen zal lokaal worden ingezet om meer mest en

voedselrijkdom in het gebied te krijgen.

Tevens worden enkele maïsakkers omgezet in kleine graslandpercelen die worden beweid. Andere akkers worden ingezaaid met graan en kruidenranden. Op deze wijze wordt een mozaïek van voedselrijk grasland, bloemrijk en matig voedselrijk grasland en kleinschalige akkers verkregen in de bufferzone.

Retentiegebied en oppervlakte aan poelen

Aanvankelijk was de groene bufferzone ingericht volgens het Model Kamsalamander. Voor de voortplanting van salamanders zijn poelen en stilstaande wateren op korte afstand van elkaar van belang. Voor Das zijn de geplande poelen en het retentiegebied niet of nauwelijks noodzakelijk. Het retentiegebied kan tijdelijk als hinderlijk worden ervaren. Het retentiegebied staat echter niet permanent vol water en zal het grootste deel van het jaar als voedselrijk grasland worden gebruikt. Het is in die periode vanwege de vele regenwormen een belangrijk voedselgebied voor de Das.

Het retentiegebied wordt dasvriendelijk ingericht door aan weerszijden van het terrein een hogere rug of zandpad met een smal struweel te behouden en aan te leggen van enkele meters breed. Deze rug loopt van oost naar west. Een Das kan als het gebied te nat is via deze rug migreren, met het struweel als dekking.

De oppervlakte aan poelen wordt aangepast door de geplande poelen aan te leggen als laagtes van kleinere oppervlakte in het landschap, afgewisseld door grotere poelen waar dieper en permanent water in aanwezig is. Op deze manier ontstaan op meer plekken in het gebied poelachtige laagtes met een afwisseling aan permanent en tijdelijk water. Dit is gechecked met de eisen uit het Waterhuishoudingsplan. De poelen worden lokaal verbonden met houtachtige landschapselementen tot vlakbij het water om ook bijvoorbeeld Kamsalamander de gelegenheid te geven het gebied te bereiken.

BIJLAGEN

FIGUREN :

Figuur 1. Spontane groei mantel- en zoomvegetatie langs bomenrij.

Figuur 2. Takkenril.

Figuur 3. Ruigkruidenvegetatie met opslag struweel.

LEGENDA BIJ INRICHTINGSVOORSTELLEN:

Basiskaart: (zie legenda inrichtingsplan bufferzone):

	sollitaire boom		groene wal		sloot
	broekbos; elzen en wilgen		wandel/fietspad; baksteen; bestaand		poelen; openwater bij ge- middelde grondwaterstand
	bestaande bomen		fietspad; asfalt		poelen; open water; bestaand
	struweel; meidoorn, sporkenhout, wilgen		halfverharde paden; bestaand		poelen; oevervegetatie
	woonhuizen en boerderijen; bestaand		halfverharde paden; nieuw		retentie-/infiltratiegebied; natte ruigte
	bedrijventerrein		weg; asfalt; bestaand		retentiegebied; bloemrijk grasland
	weg; asfalt; nieuw tracé		houtwal		telud retentie-/infiltratiegebied; bloemrijk grasland
	bloemrijk grasland		vlechthaag		ruigte vegetatie
	bos; bestaand		zoom vegetatie		
	zomereiken-berkenbos		grondwal		
	elzenrijk essen iepenbos		akkers		
	elzenbroekbos				

Afstemming inrichtingsvoorstellen:

Groene lijn: verbinding tussen bomen door spontane ruigte/struweel en/of takkenrillen/stapelmuren;

Paarse lijn: spontane ruigte op perceelsscheidingen;

Oker lijn: open ruigte in bospercelen;

Blauw vlak: diepere delen poelen, permanent water. Rest van de poel is laagte;

Geel vlak: omvormen akkers in grasland/weiland;

Groen vlak: aanleg boomgaarden;

Rode lijn: faunapassage onder N 348.

Boom- en struiksoorten: met name vrucht- en besdragende soorten.

BIJLAGE : INRICHTINGSVOORSTEL OOST

BIJLAGE : INRICHTINGSVOORSTEL WEST

